

Изази субитом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
а по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 60 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, а по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се пошта-
ском уплатницом непосредно ад-
министрацији „Глас Црногораца“
на Цетиње, или отпратницима
поштом на коју драго пошту;
а коме је нарочито може се
преплатити код г. *Пера Рама-
дановића*, К. Ц. агента у Котору
Дониси се шаљу уредништву.
Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— *Н. Н. В. В.* Књаз Франц Јосиф и Књагиња Ана Батенберг стигли су у понедељник на Цетиње. У Котору их је дочекао придворни официр *г. А. Радовић* са дворским колима. На граници их је дочекао *Н. С. Књаз Мирко*, а у Дворцу на Његушима *Н. С. Књагиња Ксенија*. У очекивању високих гости до 9 сати у вечер, на Цетињу је било изашло све грађанство и војска по главној улици и на ијаци, који су их поздрављали одушевљенимјем усклицима: „Живјели!“ Пред Двором су их дочекали у топломо загрљају *Н. В. В. Господар*, Књагиња и Књаз *Насљедник*, и *Н. Н. С. С. Књаз Петар* и Књагиња *Вјера*.

— У очи ређен-дана *Н. В. Престоноасљедника* варош је зарана била искривена заставама, а у првом мраку почело је осветљење. Војничка музика кроз варош је свирала веселе команде, а главном улицом шетало се весело грађанство до касно, и на више мјеста разлијегало се складно пјевање патриотскихјех пјесама још касније. На сами дан радосни била је архијерејска служба са благодарњем у катедралној цркви у присуству *Н. Н. В. В. Господара* и Књагиње *Милени*, Књаза *Франца Јосифа* и Књагиње *Ане Батенберг*, *Н. Н. С. С. Књаза Мирка*, Књагиња *Ксеније* и *Вјере* и Књаза *Петра*, дипломатског тијела, државнихјех великодостојника, чиновничтва и грађанства. После богослужења пуцали су са табље топови а пред Дворцем свирала је војничка музика, док је *Н. В. Престоноасљедник* примао честитања по церемонијалу унапријед раздијеленом. У вечер је било велико соаре у Престоноасљедничковој бангони, на ком се развијало највеселије расположење до касно. Сваке године се весело проводи овај радосни дан, али је ове године надмашило народно весеље све прошле године.

Цетиње, 19 јуна.

Добили смо и текст лекције, коју нам је „Фремденблат“ дао, и из њега не видимо ништа ново, него да се наша препоставка оправдала, да није имао пред собом „Г. Ц.“, кад је онако противу нас затутио, него је био заводен несајесном лепешом, — рецимо из Дубровника, — као што он вели; друго, да се у том тексту ништа не говори о нашем дементирању „П. Лојдова“ подметања, тако, да ко је прочитао „Фремденблат“ морао је помислити, да онај лажни комуник забља постоји, и да га нијесмо могли порећи!

Али после нашег потоњег броја „Кор. Биро“ нам је саопштено (28) 16 јуна следеће:

„Фремденблат“ полемизирајући у својој име без значајног овлашћења противу „Г. Ц.“ констатира, да је енунцијација о појети Књаза *Николе* у Лондону, што је „П. Лојд“ подметнуо „Гласу“, била у загревачком „Србобрану“. *Дакле тиче се погрешке у цитирању Српскогорске стране* чије се никад тражила исправка ове погрешке, али је „Кор. Биро“ добровољно разаслао депешу са Цетиња, која констатира, да не постоји енунцијација, коју „П. Лојд“ подметне „Гласу“. Она депеша изашла је н. п. у „Винер Абендишти“ 15/6. Ипак „Глас“ оптужује исти „Кор. Биро“ ком даје званични карактер, да

је судјеловао намјерно у фалсификацији. „Фремденблат“ уопће констатира да „Глас“ нијеша ц. к. владу у аферу и то тоном који се не може допустити. Противу тога тона и противу те инсинуације „Фремденблат“ је управо званично угрожење.

Друга депеша истог дана истог „Кор. Биро“ из Пеште гласи:

„П. Лојд“ констатира, да је енунцијацију, коју је он погрешно подметнуо „Гласу“, репродуцирао из једног мађарског извора, који ју је узео на загревачком „Србобрану“.

Узимљући на знање, што најпослије — послје 24 дана! — и „Фрем.“ и „П. Л.“ признају, да у „Г. Ц.“ није изашло оно подметнуто му саопштење, ми питамо, у својој име и без значајног овлашћења, је ли „Г. Ц.“ био и дужан и овлашћен да онако осуди такав поступак „П. Л.“ који тако блиско стоји аустро-угарском министарству иностранијех дјела, пошто оно има на расположење средстава, који су га могли одма тачно извијестити, да ли је то саопштење или није изашло у нашем листу?

„Фрем.“ да обрани „Кор. Биро“ од наше оптужбе, што ције разаслао наше дементирање, тврди да га је разаслао, и спомиње „В. Абендиш“ од 15 јуна, у ком је наша депеша штампана. И ми смо ту нашу депешу видјели и у „П. Лојду“, али преишћем. По осталијем листовима, које „Кор. Биро“ извјешћује, и онако, како смо га ми „Кор. Биро“ послали, није то наше дементирање нијдје свијета угледало! Али оставимо то, него штамо „Фремденблат“, кад је знао да је изашло наше дементирање 15 јуна у „В. Абендишти“, за што је и сам и сам уређивач у оном кашњем нападају на „Г. Ц.“? И кад је и сам „П. Л.“ доио то наше дементирање, за што овај његов друг у свом броју од 23 јуна још тврди, да је онај фалсификат репродуцирао из „Г. Ц.“?

Али што питамо, кад смо ми већ видјели, да је „Фрем.“ и наше дементирање штампано у 23 броју „Г. Ц.“ прекупио, а из њега испустио што ми нијесмо рекли, наиме, да ми приписујемо аустро-угарској влади извор ове лажне публикације!

У осталом, истина је тријумфирала; не само инострана штампа него и аустро-угарска независна једногласно осуђује неваљало дјело „П. Л.“ који тек послје 24 дана ево признаје и сам да је погријешило. А за ту истину ми смо устали, и пошто истина боли, биће да ју је „Фрем.“ осјетио, па њезину оштрину приписује нашем тону, који му је тако противан!

А какав је тон „Н. Ф. П.“ кад каже: „тамо нешто у Црној Гори дими, али то није чесов вулкан већ бунште угријано зраковима сунца“ и т. д. Ми ћемо на то одговорити овако: истина у Црној Гори нема вулкана, а буншта угријанијех зрацима сунца има као свуд, и та су буншта приљезно посеђивана тајанственом особом дубровачког коресподента „Фремденблатова“, који отолан црна, чим услађава листове, који се тако разгратили на Црну Гору, за што је њен један лист имао дрскост да се пожали и опрвргне оно што му се подмеће.

!) „Фремденблат“ вели да је била погрешка у цитирању, а „П. Л.“ не вели тако, него да је онај комуник узео из једног мађарског листа, који у осталом не знајује! Сад коме тиче да ијерује?

Ми ћемо ову непријатну полемику окончати, пошто је, као што горе рекосмо, истина тријумфирала, али — понављамо да говоримо у своје име без значајног овлашћења — ми ову полемику приписујемо не диму вулкана бечкога, него њешто оном бесавјесном дубровачком извјештачу, кој често овуда гледамо, а њешто просто трулежу, који тамошњу чивутарију дави, те је тако љута, кад јој се рече да није истину казала; — тако заједно са Данскијем принцем и ми можемо казати: *Нешто је труло у Данској.....*

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 19 јуна.

Вријеме је да се обазримо, што је са шпано-америчкијем ратом, и одма можемо рећи, да се приближује крају. Американци су искрцали своју војску на Кубу, и сада престоји одлучни нападај на Сантјаго, гдје стоји затворена главна шпанска флота адмирала *Сервера*. С мора ће удрити ескадра *Сампсона*, а са суха с једне стране генерал *Шафтер* с америчком војском, а устани с друге стране. Кад тај нападај не би успио, не би значило друго за Американце него само одлагање рјешања тог питања, јер су они предузелли овај рат, да га воде до крајности; ако ли пак Сантјаго са бродовјем, које се ту налази затворено, америчка војска са устанима побједоносно ће окренути на Хавану, престојниц знаменитог острва. У сваком случају, изгледа су једнако прилици за Шпаношку данас као што су били кад је рат отпочео. Шпанска нема наде него у случајност, а Сједињене Државе имају на расположење новац, што је главно у сваком рату, и упорност да постигну своју сврху.

Једино што је могло Шпанској помоћи, то је пропуштено, а то је била брзина и смјелост у дјеловању. Једино што су Шпанци постигли то је продирање *Серверине* флоте кроз непријатељску зону, али им је и тај успјех несрећно свршио, јер је *Сервера* остао затворен у Сантјагу. Сада хита резервно бродовје, да му помогне, али у невријеме. „Тек је рат почео — вели римска“ „Опционне“ — имала је једна шпанска ескадра бомбардирати развијене и не заштићене обале Сједињенијех Држава, носећи ужас у оне трговачке крајеве. Можда је страх од неуспјеха и од одговорности, која би огула дошла, задржао покрете опијех, који су у Шпанској управљали дјеловањем. То је била средња одлука, која допушта сада да се рече, да су ратне силе шпанске снажно уздржале обрану, вршећи храбро своју дужност противу непријатељскијех нападаја. Част је спасена, а што ће даље слиједити, видјећемо.“

Што се тиче Филипина, Шпанска је пагубила такођер сваку наду. Било је изгледа, да ће јој ту Немачка пружити помоћи, али је Немачка наша да ће бити паметније да стоји с миром.

Лондонски дописник „Н. Времена“ телеграфирало је овоме петроградском листу: „Кад би устани

заузели Манилу, и адмирал *Девеј* не би могао узети на себе одговорност да ту уздржи ред, немачки адмирал готов је да на себи узме ту одговорност за не велику награду.“ На то „Н. Времена“ опажа: „Мора се дивити предувјавности Немца и њиховом тачном рачунању, они су први надозрели, да побједа *Девеја* код *Маниле* не значи много, и одма су стали шљати своје бродове пут *Филипинскијех* острва. Американци су мислили, да ће им лака побједа дати у руке Филипине, а Немци су наша, да би им то било много, и да не треба вијевати. Заузевши *Кјо-Шау* на сјеверу такођер по правилу: „не вијевај!“, они се журе да што заузму и на југу, и то не на рачун *Китаја*, као *Инглези*, који су, пошто су заузели *Веј-Ха-Веј*, заузли још неке важне тачке, него на рачун *Немца*, који су пронавели *Шпанци*, Американци и устани. Немцима није мио *неред*, и добровољно уводе поредак за не велику награду. А пошто је *не реда* вагда и свуда доста, особито у вријеме рата, и у случају да *Девеј* узме на себе одговорност за поредак у *Манили*, Немци ће пак случај гдје било да уведу поредак и да приме не велику награду“.....

Из овога се види, као да Немачка, ако се није умијешала да помоћица *Шпанске*, ни мисли ипак пропустити ову прилику, да што не захвати. Али, хоће ли јој то допустити *Инглези* и *Американци*, то је питање!

СА ПАЛАЦКОВЕ ПРОСЛАВЕ.

Величанствена прослава годишњице великога *Словенина* у *Златноме* Прагу долајај је од невајерне важности, и ми ћемо у идучем броју радити да нашим читалцима прикажемо најсаставније словенски у једној сани. За сада доносимо бесједу генерала *Комарова*, о којој већ сва журналистика говори, и бесједу *дра Душана Баљака*, који је од стране Срба говорио.

Бесједу генерала *Комарова* гласи:

Ријечи, којима је предједник одбора све нас *Словене* поздрављао, овлаштују ме, да дадем нешто тако срдчан одговор, као што је био поздрав. Ја сматрам за велику част те ме немоћно весели, да могу говорити у скупштини словенских публициста, радника на перу. Када смо овамо у Ческу пошли, знали смо да идемо на мјесто, гдје бјесни борба, на сам од срца жељно да та борба престане.

Чесу су у Словенству вагда заузимали одлично и опасно мјесто. Преко 1000 година стоје они овдје те се боре. Тако је било већ прије хиљаду година, када је германски елемент под *Карлом Великим* добио такав утицај у Јевропи, да се је чинило, као да ће германски валови све поплавити. Тада су бизантински царени мислили на то, како да се одупру тој германској бујици, па су послали овамо светог *Бирила* и *Метода*, који су овдје у Ческој вршили свој главни задатак.

Света браћа *Бирил* и *Метод* надахнута су чешком, пољском и руском отпуну дух, они су нас у борби сјединили. У томе духу живимо још и данас.

Касније је немачка експанзивна тежња подузела нову навалу на словенска племена: хтјела је да отме нашу балтичку област, а немачки су витезови хтјели продрјети у сјеверну Русију. Било је то у вријеме, кад се је руска *Литва* с *Пољском* сјединила, када међу нама још није било непријатељства, већ само пријатељство. Тада су дошле наше руске и пољске војске и наш *Кшишк* у заједничку борбу против *Немца* код *Грунвалда*. Ја сам се занимао за ту битку, те видим у тој науку за наше одржање. Немци таје ову битку

потпуно у својој историји. У тој је битци међутим немачко витештво потпуно пропало, те се од тада више није усудило да изађе против Словена. (Бурно одобравање.)

Тамо код Грунвалда текла је руска, пољска и чешка крв заједнички те нас за снагда зближила, јер ондје гдје људи заједнички проливају крв, тамо нику по народној традицији само цвијетови, који за цио живот значе само пријатељство, а никада непријатељство. (Бурно одобравање.)

То бјеше други нападај Немца на Чехе и Словенство. Сада, како је после пораза Француске, Германија опет ојачала, подушла она опет навалу на нас Словене, она нас хоће у Русију, Пољској, у Чешкој и на Балкану расцијепати и уништити, а прва жртва ове навале имају бити Чеси. Ко има срца, савјести и крви, прати тај покушај позорно и осјећа потребу, да Чеси и опет онамо стану, гдје су и прије хиљаду година стаяли.

Ја би желио, да би по нашем растанку словенско новинарство са успјехом дјеловало. Ви, господо новинари, држите у вашим рукама ватру и зиму, одушевљење и разбор. Сјетите се тога, да ондје, гдје се ради о великој ствари, гдје морамо да имамо пред очима велико заједничко дјело, нема времена за ситне неспоразуме. Ми морамо сви као један поћи у борбу и сјетити се тога, да имамо само једног непријатеља а не два, и да само јединство даје снаге.

Г. уредник Холечек замолио нас је, да вам сачувамо наше симпатије. То је премало, — ми знамо, шта дугујемо Чесима: ми знамо, да наш словенски покрет, који је сада у Русији захватио све од најниже колицине до царске палате, има свој извор у Чешкој; ми знамо коју су задаћу при томе вршили Чеси. Ваш Добровски, Шафарик, Јунгман у Чешкој су пробудили дух, који је дошао у Москву и захватио цио словенски свијет. То је рад чешкога народа, а то ће за све вјекове прославити чешко име. (Бурно одобравање.)

А сада, господе, кад знамо наш задатак и када смо се ондје у Златном Прагу побратили, не смијемо после повратка у домовину никада заборавити, да смо дјела једног оца и једне мајке. Ми не само да осјећамо за вас симпатије, то је премало, ми сматрамо ваше послове и напине. Ми нећемо допустити никакве неправде, па када будемо знали, да је ондје све несело и живо, да је немачки свијет далеко сузијен, онамо, од куда је дошао, тада ћемо и ми бити мирни, задовољни и весели и тада ћемо се, буде ли нужно, бавити и нашим ситним несугласицама. (Бурно одобравање.)

Бесејда дра Ваљака власи:

Па ваш милн позив, дошав смо и ми Срби у претинци старог славног краљевства чешког. Примилн сте нас тако срдчно, тако пријатељски, тако браќки, да човјеку не долази на памет речка постојница: „еву, да је добро, али код које своје најбоље“ — него у дубокој радости души сјетилн смо се негипности наше ерпске изрече, да смо из дома дошли у дом! Али, паравно, кад се сјетим одкуда сам и ко сам, тада се поносом могу да рекнем: нијесмо ми само ваши гости, него смо ми и браћа наша. (Живно! Тако је!)

Као гости честитамо Вам, драга браћо Чеси, не само на опоме, што смо ми већ

до сада знали, него и на опоме, чему смо ми очевидни свједоци: да је данас најпослије онда великана, који је као народни геније краљевским дворем у Храстину, да је у Чешкој најме господар Чех!

Ми Срби дошли смо са другом браћом Славенском, не само да присуствујемо данашњој свечаности, која је приређена у част онога великана, који је као народни геније развио своја покровитељска крила поврх своје земље и који је својом бесмртном Историјом постао највиши народни будитељ чешког народа; ми Срби дошли смо не само с тога, да Вам докажемо да смо вјерни чланови словенског солидарности. (живно!) него смо дошли и зато, драга браћо, да дамо параза топлим осјећајима благодарности, којом нас је задужио цијели чешки народ.

Нека ми буде дозвољено споменути, да су у овим немирним данима четрдесетосме године, кад је у престолном граду Прагу дружал био први славенски састанак, и Срби били ондје, и то управо да је био ондје ерпски свештеник Стаматовић из Новог Сада, који је на Вацлавовој пицици на словенском језику, словенску службу одслужено (бурно пљескање). Као што се Ваша чешка младеж радо о сјећа ондјех дана, тако нијесмо ми ми заборавили, нићи ћемо заборавити, што све дугујемо чешком народу.

Ваш неумрли Шафарик, у своме великом дјелу „Словенске Старице“ расвијетлио је много тамну страну ерпске прошлости и много је допринио новом развићу ерпске поезије и знаности. Други ситн чешког народа, слашни сликар Цермак, својом вјештним прославом је по цијелој Јевропи и себе и Србе; данас Ви нећете мисли ни једне колице, гдје не би било његове слике „Рањени Црногорац“.

Као што нам је отац Шафарик дубоком својим знањем помогао, тако нам је исто помогао и ситн његов на бојном пољу мачем у руд, борећи се као пуковник за слободу и самосталност Србије. Шњим уједно одликовао се на бојном пољу, један други од Ваших славних земљака генерал Зах, који је био први управитељ војне Академије у Биограду. И са мачем и са пером и са уметничком руком задужио је Српство чешки народ.

А што да рекнемо о чешкој штампи? Она, како увијек, тако и данас, и у добрим и у злим тренуцима, указује нам топли симпатију и ердану наклоност (пљескање). Има већ лијепа број слика са којима Ваш заедужин Јосиф Холечек слави ерпске јунаке и ерпске обичаје.

Уважујући све то, ми смо дошли са осјећајима најдубље благодарности у Ваш од ово торња, старославни, словенски, златни Праг. (Живно!)

Ми се особито поносимо при овој великој слави тиме, што је сами Палацки био онај, који је у самим задњим данима свога велваслужног живота — кад је бучнула ватра на словенском југу — благодарнио ерпске оружје и херцеговачки устанак.

Он је био онај, који је у нама видио нову звијезду, која је долазила Словенима с онога Балкана, гдје смо ми Срби први у Јевропи, славно устали противу Турака, и први почели да их из Јевропе, са тога нетога Балкана, изгонимо.

У част Франца Палацкога и свију Чеха, који имаду заедугу за ерпски народ, — ја подижем чашу и кличом громовито „вјечнаја памјат“, Живно и Слава! (бурно повлађивање.)

живн Церквей и соединени већх.“ Да, али како разумјети те ријечи? Зар нам није сам Христос Спаситељ рекао: „Мислите ли, да сам Ја дошао да дам мир на земљи? не, већу вам, већ подјељу; онда ће бити против сина а ситн против оца; мајка против кћери и кћи против матере; свекрва против своје снахе и снаха против своје свекрве.“ Спаситељ, знајући, да ће његов земаљски долазак изазвати за собом међусобну, враждовање, војне, покољ, шак је спашао с небеса и свршио своје дјело. Молитва цркве о миру не сједињава се бадав а молитвом о удружењу свијех Цркава хришћанских заједно; због тога смисао и значај оба дијела те молитве, треба да се разумију поједнако. У каком се пак смислу молн Црква о удружењу Цркава? Она не молн Бога о удружењу по што по то. Могуће би било достичи тако удружење одавно. Надмашни број хришћана представно би једно духовно тјело, када би ми, православни пригласи на отказ од причешћа под оба вида, уметнути у символ филиоке, признали првенство духовно нашьедство од св. апостола Петра римскога прввевћенику, тако исто, ако би се ми отказали од црквено-саборнога начела, које нам је завјениао Сам Божественн Осинова наше вјере а утврдили апостоли и Сабори. Но зар се може када наша православна Црква отказати од тога, што саставља њену унутрашњу природу, њену суштину? Очигледно, не може. Молећи се о удружењу Цркава, ми се, православни, молнмо не о безусловном њиховоме удружењу, а о удружењу условном: ако не православне цркве признаду истину нашнјех корњенићех догмата (основнћех). Тако се и о

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(О полијегању стрњина и о средствима да се полијегање предузми.) Што стрњине полијежу, наводе се поглавити три узрока:

- а) јако љубрење;
- б) прегуето сијање при недовољној спреми дотичног земљишта, и
- в) чешће сијање истог рода стрњине на исто земљиште.

Усљед јаког љубрења, ријетко кад да ће стрњина полетн, и од тога се не треба толико плашити. Стрњина полијеже онда, кад се зрно у класу „заљеби“ кад успијед тога клас отежа. Може да полегне и раније, али су то ријетки, врло ријетки случајеви. Полегло жито застане у даљем порашивању и развићу, зрно прије времена отврдне, учмане и није издашно, као што би било, да није полегло. Полегло жито не повлачи собом глад, али је много засије у приносу, и само онда сасвим пропада, кад до земље полегне и непрестана киша наступи, да се не може никакo изабавити; по то су врло ријетки случајеви.

Други случај већ више проузрокује полијегање. Погледајте не, пр. једно дрво, које је околним дрвима у тој мјери приетишњено, да не може, тако рећи, да дише, оно се је угушило; — погледајте друго, које слободно и усамљено стоји, како се оно, у пуној свјетлости, окружено са свију страна увијек свјежим ваздухом, весело и бујно развија! Тако је и са свима осталим биљкама; све биљке без разлике, а нарочито културне, потребују за снажан пораст и подуну развиће своје, довољно ваздуха и свјетлости. Кад дакле, рецимо пшеницу, прегуето посијемо, онда ће у гуето пошкани беоуни један другом у порашивању, да сметају, и у мјесто да рађају снажно влаће, а они нам дају само слабе биљке, које, услијед вјетра и кише, полијежу.

И недовољно спрењена, плитко узорана њива, много је узрок полијегања. Свака ће биљка у земљи чвршће стојати, и ријетко ће јој кад жила огољети, кад јој жила што дубље могу у земљу да продру, кад се могу у земљи, пространије да шире. У добро спрењеној земљи т. ј. у довољној дубљини узораној, могу жила наших стрњина врло јако да се развију. У тешкој и плитко узораној земљи шире се и развијају жила само површно, само у оној дубљини, која је плугом узорана и растронашена. Испод те растронене земље, наплаве жила на тврдој слој, у који не могу да продру; у том едучају жила не стоје чврето у земљи и не могу да очувају биљку, да она може да одоли и да не подлегне вјетру и киши.

Од свију узрока пак, за које тврдимо да стрњине полијежу, најозбиљнији је трећи, т. ј. кад једну пету врсту стрњине чешће сијемо на једном истом земљишту.

Све биљке имају у себи и минералних саставних дјелова, који су у разним биљкама разни и подијељени. Пшеница, на примјер, има у себи знатну количину фосфорне и кременове киселине. Ако овних материја нема од природе довољно у ораници, онда пшеница на тој њиви неће успјевати или ће врло слабо родити. Све скоро врете земаља имају у себи оне минералне материје, које су пшеници за пораст пружне. Али, ако ми будемо сијали једну пету врсту биља више година једно

за другим на једну исту њиву, онда ће се разумије се, и ораница у једним петим састојцима испршити, зрно ће бити слабо, а влат ће бити „гиљван“, јер не налази у земљи више овних материја, овних састојака, из којих се он и састоји, и онда ће и најмањи вјетар пшеницу оборити.

То су, дакле, најглавнији узроци зашто стрна жита полијежу, и сад да се обратимо на средства, којима се полијегање предупређује.

Прије свега треба да се постарамo, да на њиву изнесено љубре што једначије по њиви растуримо. Никад не треба, као што наши земљодјелци већном раде, изнесено љубре у већим или мањим гомилицама на њиви дуже времена остављати; њега треба што прије подједнако растури и заорати. На тај начин ћемо створити подједнак пораст на цијелој њиви, и неће бити овних претилних мјеста, гдје је љубре дуже времена лежало; на тим мјестима би стрњина увијек пребујно порашивала и увијек полегла. За пшеницу нарочито, најпробитачније би било, кад би ју увијек послнје добро пољубреног предходног усјева речнмо послнје добро пољубреног кукуруза, сијали, тако, да не дође на непосредно за њу љубрену њиву. На тај би ју начин сигурно од полијегања сачувади.

Што се пак саме врете пшенице тиче, треба имати у виду то, да су бјелије више подложне полијегању, него црвене сорте, и да црвене сорте ондје сијати треба, гдје су предјели више изложени јачим вјетровима. Пшеница је од свију стрњних жита највјешнија, па зато ју баш и узимамо за примјер. Њој сљедује раж и због њене висице, па онда остале стрњине. Најчвршћи је у подијегању орас, и ако има велики и растресит клас, који вјетру више маха за обраћање даје, али му је слама по природи крута.

У предјелима, гдје стрњине са ма којих узрока чешће полијежу, треба их ореће сијати.

Да чујемо, што односно тога, чувени француски пољопривредник Теје (Laillet) у последњем броју „Journal d'agriculture“ каже. Он вели: „Никад ми до данас није пшеница полијегала, а то с тога, што ју нисам никад прегуето сијао. Ја сам најчвршћу, кад су моја стрна жита ореће посијана. Она ми се у том едучају јако бокоре и чврето држе. Ореће сијање има три добре стране: мање се потроши сјемена, боље се усјев бокори и сигурни је од полијегања.“

У дубље узораној ораници и жила се дубље у дубљину пружају, а тиме им је дата могућност, да ужику храну, коју не би у горњим слојевима оранице нашла, из дубљине црпе. На тај начин је усјев са двије стране осигуран: дубљим продирањем својих жила дошао до потребне минералне хране и осигурао себи већу сталност, т. ј. осигурао је себе од полијегања.

Кад биљке, које једну пету минералну храну из земље црпе, не сијемо чешће једно за другим на једном истом земљишту; кад сијање наших усјева тако распоредимо, да за највјештан број година не долазе једни исти усјеви ускоро на исто земљиште; кад у распоред наших љевних усјева агодно уметнемо и по коју пићну биљку која ће бар за 3, 4 или 5 година растављати стрњину једнога рода, — онда нам стрњине неће никад, или ће врло ријетко

извјестни принцип космополитски, или иначе званн „све човјечи.“ („све човјетковн“) „гдје добро, ту је и отаџбина“ (ubi bene ibi patria).

Нама могу на то одговорити, да се не могу сви мирољубивци уопште, и посебине, не сви мирољубивци по што по то сравнити с богатшом на Евангелија. То је сушта истина.

По најзамљивије у овоме јесте то, — што се у проповједи утопије вјечнога мира и слажу и дају један другог руку, тако рећи, непримириви противници: космополит буржоазне природе, истинити носиоци идеала евангелискога богатства и преставници најкрајинијих погледа: анархисте и нихилисте и насупротку друштвене групе социјалистичке и колективиста, којијех је мета (debus) — атеизам и условни морал у области духовној, подјела имања, без државности, без породичности, автономне радничке опћине — у области материјалној.

Има и још мирољубаца, разне сентименталне господе и усњелице, а такође такзовани либерали, т. ј. када се превде евоубољубци, слободњаци.

II.

Утопија „вјечнога мира“ има врло дугу историју, која се као црвени копап протеже кроз сав живот културнога човјеканства и која почиње далеко од Христова рођења.

Отац филзофије, Павле, предлаже да се установи федерација република јонских, уз испуњавање начела обштеративнијех: више, централне савезне власти уз извјестну политику самосталности поје-

Л И С Т А К.

УТОПИЈА „ВЈЕЧНОГА МИРА“

од Александра Николајевића Штвиглица

с рускога превео на ерпски

В. Т.

I.

Имењу многих утопија, што су кроз дуги историјски живот гјешнли човјеканство, без мало, да не ће бити на првом мјесту утопија „вјечнога мира.“ То је у неку руку болјест, која се појављује у тежњи, да се по што по то сачува и осигура мир. Русија, најмирољубивија државна на свијету, готово не болује том болешћу; ондје само у најгорнем, паднародном слоју, гдје се као у огледалу отражују сви покрети јевропске мисли и осјећања, дугају и разговори о вјечном миру. Но на Западу којегу сву историју и састављају војевана, крв и насиље, мисао о вјечном миру обухвата све више и више умова.

И, мора се признати, не покрећу ту мисао у пошьедње вријеме узвишени етимули! Не хришћански осјећај одвратности к убијству, него најнижа плашљивост буржа, с отробоњеном трубишном и салом, за своје благостање, — плашљивост пред ужасима рата.

„Мир — то је рај земаљски, о људи, жртвујте њему свијем вашијем благом, духовним и материјалним.“ Вива, и Православна Црква молн се, „о мирв всего мира, благосостоянија святьхъ Бо-

полијегати, што се само нашом грешком назива.

У том погледу навешћемо овдје и мјеродавно искуство једног од све признатог њемачког пољопривредника, који вели:

„Купио сам једно имање, које се састојало из сасвим запуштених и пошних њива. Да би их без великих трошкова поправио, претворио сам већи дио од њих у вјештачке ливаде. Најбоље од њих косио сам, а остале су остале за испашу. На тај начин остао ми је, сразмјерно, врло мали дио за сијање естрмина. На ово, за сијање естрмина намијењено земљиште, сијао сам сваке друге године пшеницу. С почетка сам био с приносом задовољан: али после неколико година мога неразвијеног рада, увијек ми је пшеница полијегала, и ја сам још потомљено и штуром (празном) класе.“

„Одувињањем љубрета, ја сам скратило и висину сламе у порасту, али ми у колико нијесам тим спријечено полијегавље, јер је пшеница, и ако у слами краћа од остале пшенице, коју сам као што треба по природним законима сијао, спет полијегала. Ја почнем озбиљно размишљати, и мени се почеше очи отворити, ја увидим, да врло несмислено и на моју велику штету радим, што пшеницу на једну исту њиву сваке друге године сијем.“

„Моје имање састављено је било из најразноврснијих њива и ливада, јер сам их од разних сопственика прикупио, који су, разумије се, сваки на свој начин „газовали.“ Кад сам све то уједино, одпочнем све то подједнако да обрађујем, љубрим и засијавам, али за сијање утврдим извјестан пландор од којег сам се строго придржавао. За пшеницу сам одредио њиве, на које ће ова по распореду долазити сваке друге, треће и четврте године. Земљу сам сасвим једнако спремао, једно исто сјеме сам за сијање узимао, само сам оне њиве мање љубрио, на које ће пшеница у двогодишњем обртлу доћи, а то зато, што сам се бојао полијегавља.“

„Све пшеницом засијане њиве, претворио сам на овај начин у једно велико опитно поље, на ком ћу се упоређивањем увијерити: шта ми треба у будуће радити. Ова пшеница, која је била у двогодишњем обртлу, изгледала је у почетку најљешша, а кад је почело да избија класе, она се поквари, учмане и прије жетве полегне, те је с тога и учмало зрно дала, а она, која је стајала у трогодишњем обртлу, стајала је крута и чврста као јабука, и дала је најразвијеније, најкрупније и највјетлије зрно.“

„Свака је њива била једна од друге строго ограничена, тако, да се о узроцима ових разлика није ни уколико двоумити могло. Ово је мене, истина, научило памети али доцкан, јер сам са овим опитима кроз три године изгубио, али сам се бар за у будуће — опаметио, и нијесам више пшеницу сијао сваке друге године на једну њиву.“

„Да се, дакле, полијегавље естрмина, а посебно пшенице, предупреди, ја, из свог сопственог, и ако посекуног искуства, препоручујем ово:

1. Да се естрмин не сија прегусто, да се сија оредје, а за оне крајеве, гдје владају јаки вјетрови, да се за сијање узму у слами чвршће, црвене сорте.
2. Да се и за естрмин, нарочито за пшеницу, као племенитије и најфиније

љубно жито, што боље њива приуговљавља, што дубље преорава: и

3. Да се пландор тако утврди, да један исти род естрмина никад не дође у брзо једно за другим на једну исту њиву.“

Ову, на довољном искуству основу на поуку, препоручујемо најопије и нашим пољопривредницима, да се је при сијању естрмина, а нарочито пшенице, придржавају.

(Корист од лана.) Лан се неспорно може сматрати као један од најкориснијих пољопривредних уређаја, по коме што: 1) из његовог стабла добијамо влакно; 2) из сјемеца — зетин; 3) дрожда, која остаје после цијењења зетина из ланеног сјемеца, изврсна је храна за све врсте стоке; 4) мекине ланене такође је добра храна, нарочито за мучне краве, јер су краве у толико млијечије, у колико се више том храном хране. Даље, поајер, који остаје при трљању лана, ако се сагори, даје доста тепела, који се корисно може извучи на оно земљиште, на које желимо посијавати лан. Не треба ни говорити о томе, да је ланено сјеме ваљда лако продати и за њ добити увјек добру цијену.

Због свега тога, лан треба да засијава сваки наш пољопривредник, сваки сељак.

(Срество против брадавице.) Против брадавица корисно се употребљује свака кисела свјежа јабука, нарочито дивљана. Расјеченом дивљаном треба притискивати и трљасти брадавицу 3—4 пута дневно, понављајући то трљање у течају 7—10 дана, брадавица се постепено умањавала и на крају је сасвим нестане.

(Најбоља храна за кокоши.) Освједочено је толиким примјерима и упоредним посматрањима, да је жир најбоља храна за кокоши. Жир треба пеушити на сушници или у пећи, прежарити или измљети у брашно и мијешати с другом храном. Још кад се томе додају неситњене кости, кокоши су особито носке.

(Срество против комараца.) Изврсно срество против те напасти може да послужи карболна вода, којом треба премаати лице и руке свуда, куда би комарци могли пасти. У тој цијељи ноћу треба карболном водом прскати око кревета.

(Јевтин сајун за умивање руку.) Када се десит те немате при руци сајуна, а неможете га ускоро из вароши добити, можете га сами направити на овај начин: Укувајте неколико бијелих, брашнастих крошница, ољуштите их, извечијте и умјешајте с мало млијека. Добитке смјесу нимало лонију од јевтиних дуњанских сајуна; у толико бољу, што у нојни неће бити никаквих штетних примјеса.

(Против кашља и сипње.) У народу се употребљује мед, помијешан с хреном, против кашља и сипње. Узима се из јутра.

(Корист од коприве.) Коприва је веома одлична храна за домаће животиње. Краве, које се хране копривом, дају више млијека и боље масло; кокоши, кад им се у храну додаје обарена и исејкана коприва, носе више јајци; коњи од коприве добијају свјетлију длаку.

„Тежак“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 19 јуна

Из војске. — Гађање новим руским репетиркама. Пошље само три редовна вјешбања у гађању биљега са новим пушкама (у којим вјешбањима постигнут су редом резултати: *врло добар, скоро одличан и више него одличан*, према датима, који се траже у руској војсци), данас, 19 тек. мјесеца, између 6 и 10 ура прије подне, једна чета војника — у присуству Н. Њ. В. В. Књаза Господара, Књаза Нашљедника и Књаза Башенберга, србијанског посланика г. пуковника Машина и др. — извршила је два опитна вјешбања. — Прво је било *убико гађање* на одстојању од 800 корака у биљег од 4 слике раста човјечијег једна уз другу, и постигнут је *резултат од 87%* (вриједно је узети у обзир, да се по најновијој руској настави захтијева 50%, за одличан резултат); а друго је било *плотумско* на одстојању од 1400 кор. (из брда у равнину) у биљег, који представља батерију (али се гађало само у један топ, и добио се *резултат од 26%*) (с Бердановим пушкама захтијева се при овом гађању 6%, за добар успјех, и ако су наши батاليони стојеће војске, у границама поменутих одстојања, чинили редовно између 15 и 20%).

Његово Височанство Књаз Господар није ни једног дана пропустио, а да не дође на гађалиште по неколико пута за вријеме вјешбања. — Једног дана затекао је, ће се двије чете вјешбају у гађању са 800 кор. и од истих заповиједио да се четврти водови измакну на одстојање од 1450 кор. и изврше гађање јединичном палбмом у исте биљеге, у које се прије тога гађаше (на сваки вод само по један биљег, састављен из 4 слике човјечијег раста). Уколико су ови водови гађали, *Господар* је стојао у близини биљега, јер је хтио да *Сам лично* види ефект гађања; осим што је био необичан број погодака (56% +). *Господара* је особито задовољило групирање зрна, да је заповиједио, пошто су поготи показани, да стријелицама трубач три пута свира знак *„пред прси“*, а затим је благовољно заповиједио, те су сјутрадан, 17 тек. мј., поменути водови са својим старешинама учинили богати објед на *Господарев* трошак, испод нарочито подигнутог жлада на самом гађалишту.

Највише пак изненадило је све присутне, а *Господара* задовољило то, кад је *Он* једног дана изазвао три проста војника народне војске из гомиле присутних, који, оставивши домаћи рад, бијашу дотрчали да — као обично сваког дана — посматрају гађање са новим пушкама, па заповиједио да им се даду три репетирке и по два фишека и да им се не кажује ни сами начин пуњења, и како ли што даље, те ови три сиромаша земљодјелца испалише један за другим *шест мисека* и учинише *шест погодака!* *Господар* се подиже и с очинским осмјехом милостииво им пружи руку, а из руке по 20 у злату франка.

(Официрска вече.) Командант баталиона Стојеће војске, г. Јанко Вукотић на вече рођендан дичног Команданта Стојеће војске Његовог Височанства Књаза Нашљедника, дао је официрском кору и њиховим госпођама, у својој кући, свечану вечеру.

Трпеза је била од преко тридесет особа и то све сами официри и њихове госпође, а преседавао ју је Н. С. Књаз

Мирко као официр Стојеће војске и шеф једнога баталиона исте.

Сада *manger* била је окићена сликом Њ. В. Нашљедника, а како ова тако и улазна врата исте сале урешена су била трофејима војничких крсташа измијешаних са тробојницама. Над вратима од куће блистало се Д. иницијало Књаза Нашљедника у огњенима разноврсне боје, као да је било склопљено, из разноврсних драгих каменова а и прозори били су богато освјетљени и заставама окићени.

Нешто прије 7 у вече официри са својим госпођама били су се сабрали у кући г. Вукотића, а мало доцније дошао је Н. С. Књаз Мирко, којег су пред кућом предуслели сви официри гдје их је по свом увјек једнаком, а њима усвојеном, племенитом обичају поздравно, љубазно ругујући се свакијем редом.

У сали од примана предуслеле су га официрске госпође с којима се такођор љубазно поздравно и најмилистваније разговарало.

Тачно у 7 пошло се на трпезу, која је трајала до преко 9 и у сво то вријеме од почетка до краја у друштву је владало расположење и највеће одушевљење.

Кад је дошло вријеме шампањског, — Н. С. Књаз Мирко наппо је с ногу домаћину и официрском кору овим заносним ријечима:

„Здрав, Командиру, здрави, господо официри, од стране Мога Узвишеног Опа долазим да вам напијем и ахвалдим на вштем неуморном и ревном рад. Живјели, господо официри!“

На чем су официри прихватили одушевљеним и дуготрајним „живио Господар!“

Командир Вукотић као домаћин одговорио је на здравцу Н. С. са кратким, али значајним и јеагровитим говором, у коме је летимично поменуо што су све учинили за Црну Гору за прошлних 200 година узвишени Преди младога Књаза, иступиши срећу Црне Горе, — што је у њима имала увијек све бољег од бољег Господара до дана данашњег, а најпослије је записно напио најстаријему Сину, највећег од досадашњих Господара, Узвишеном свом шефу, омиљеном Престолонашљеднику Црне Горе, Н. В. Књазу Динлау, у којему војска, омладина црногорска, са највећом радошћу види све племените и узвишене, свијету, а највеће Црногорцима, познате врлине, а и без оних, које му на бојном пољу и пољу политике и управе с народом требају, а које на првом мјесту свијетле код Узвишеног нам Господара, — бити неће, као ученик мудрог му и Великог Оца; најпослије је здравцу завршио са одушевљеним „живио узвишени и промили наш Шеф, у част којег смо се, на његовом рођендану, данас сакупили, живио Књаз Нашљедник!“

Одушевљени официри нијесу му дали потону ријеч изговорити са својим громким и дуготрајним „живио!“

Потоњу здравцу цуну српског одушевљења и јеагровите садржине напио је официрима и војци Црногорској наш млади вареник лекар г. Др. Мартић, који је ту био познат као војнички лекар, јер од неколико времена заступа овога, који је на одсуству.

Вечеру су завршили са химном црногорском, коју је одлично друштво у мјешовитом хору с ногу испјевало, а ову су завршили са дуготрајним „живио Господар!“

Млади официри још би се даље можда до зоре тако у заносној пјесми и весело

динијех држава¹⁾ Платон у једном из својих дијалога (у Критијасу) слика нам опћи савез држава (confédération générale,) који посези на земљишном (митичном) острву Атлантиди. Владаоци, који владају тим државама, сабирају се на савјет, да мирничким начином уреде неугласице, што се међу њима рађају. Они су по углавеноме међу собом договорили мирне права ратовати један с другијем. Један из престаника циничке школе. Кратее, одикује пампиљени град Безас, у коме постоји вјечни мир. У Римљана из мирољубаца за вријеме царевања Августова особито се истичу Хорације и Виргилије, но из чисто личијех узрока²⁾. Све поете императорскога Рима дијеле с Хорацијем и Виргилијем одвратност к војни, но је у већине тај осјећај потицао из изнежености и покварености карактера, што је разуздавало Римску империју³⁾. Затијем римски император Проб (276—282.) побједивши све непријатеље римске, сања о својем разоружању, о опћеновјечанској срећи путем успоставе вјечнога мира.⁴⁾

У средњем вијеку ниче прво друштво присталица мира. У години 1182 немар Дуран (Durant) оснива друштво „братва мира“ (frères de la paix,) које се шири по свој Француској и у сенијем стадежима. Немцу се приближују и женске.⁵⁾

¹⁾ Гледај Langton, Etudes sur l' Histoire de l' humanité sv. 2 стр. 373.

²⁾ Хорације је припадао к Брутовој страни и заповједао је једном републиканском легиону, ја што је у узајешено његово имање. У то је вријеме и Виргилије линио свога насљеднога имања. Гл. ibidem стр. 377.

³⁾ Гл. ibidem стр. 378.

⁴⁾ Ibidem стр. 412.

⁵⁾ Гл. Laurent sv. 7 стр. 238.

У XVI вијеку да забљежимо пројект вјечнога мира францускога краља Хенрика IV и његовога министра Силл. По томе пројекту Јевропа се састоји из 15 држава; неке би из њих биле нашљедне монархије, друге преставничке, треће републике; неугласице међу њима решавао би међу народни третејски суд. У осталом до остварења тога пројекта Хенрик IV, хтио је да потера аустријанце из Низоземске, из Германије и Италије, да створи из Угарске којој би били придани аустријски предјели могућу краљевину за борбу с Турцима да преда Ломбардију херцегу Савојскоме а Сицилију Венецији; да саједи и Бенову и Флоренцију у једну републику; образовати из остале Италије једну државу с паном на челу; Тирол предати Швајцарској републици. У години 1623 Француз Emeric Suisse или Emeric de la Croix проповиједа у својој књизи Nouveau Suppée уставову постојаног конгреса из дипломатскијех представника свијех јевропскијех држава. Конгрес тај треба да решава о свијем неугласицама међу државама и у случају противљења има право у име свега савеза да води тако звану егзекуцијону војну. Конгрес је имао да заседава у Венецији и у његов састав требало је да уђу осим посланика јевропскијех држава још и посланици Персије, Китаја, Етијопије а такође обје Индије¹⁾. Године 1714—1716 појавише се три свеске дјела опата Сен-Пјера (l'abbé de Saint Pierre); у књигама тијем садржи се про-

¹⁾ Свеопћа историја Вебера у рус. преводу Андреев стр. 401.
Дичу Histoire de France sv. 2 Парис 1884 г. стр. 115.

јект вјечнога мира (projet de paix perpétuelle) и у 1728 години изаше скраћена редакција тога пројекта. Абат Сен-Пјер предлаже јевропскијем државама да углавме међу се вјетни савез (une alliance perpétuelle) с циљом узајамнога тако рећи осигурања од епољаничјих и међусобнијех војна, од повреда територијалне неприкосновености да би се ирилично умањили расходи војни, да се осигура свестрано унутарње развиће, за брзо решавање међународнијех расправа, без ризика и палишничјех расхода и за брзо и тачно испуњавање међународнијех договора.²⁾

Политички положај Јевропе сазиани договорима Минстерским и Утрехтским признаје се одједном на свагда непримјениљивјем. Државе које су утврдиале међу собом вјечни савез, одриче се за највијек од решавања својијех неугласица војном. Расправе те морају се решавати третејским судом, који састављају опчионоћеници (plenipotentiaires, или представници другијех савезних држава, који решавају вјешном гласова. Против чланова савеза, који не признају одлуке третејске, дозвољава се егзекуцијона војна с т. ј. војна свега савеза.)

У години 1786—89 Јеранија Бептам пише свој пројекат вјечнога мира. Тај пројекат саставља четврти дио његовог „Начела међународнога права“ (Principles of international law). Он веома наличе на пројекат опата Сен-Пјера. Године 1795 Кант издаје своју работу: „О вјечном миру“ (Zum ewigen Frieden). Он назива вјечни

мир највешним политичким благом, коме се све више и више приближавамо. Идејал вјечнога мира није пука фантазија (химера). Он ће се остварити образовањем савеза јевропскијех држава, које се едјивавају у савезну државу (федерацију). Фихте и Шелинг такође траже федерацију јевропскијех држава и третејскога решавања међународнијех сукоба. Упоредо с теоријским књижијем покушајима уништите војне иду у овоме столећу (оком друштва „Братва мира“ 1182 г., које смо већ споменули) оснивање и множење „друштвима мира“.

Прво је тако друштво било основано у овоме вијеку неколицином Квакуера у Њујорку 1815 г. а 1816 г. ипглески Квакери оснивају тако друштво у Лондону. Послије тога отварају се многобројна друштва мира, с циљом прекратити војне и увести међународне третејске судове. Наравно да све набрајати не вриједи. Указаћемо на неке и алатије. У Ипглеској: Међународни савез третејскога судова и мира. (International Arbitration and Peace Association) има 8 одјељена. Лондонско друштво мира (Peace Society). Висебекско мјестно друштво мира (Wisbeck local Peace Association) има 86 одјеља, или комитета и 16.000 чланова. Женски сојуз мира (Women Peace Association) с госпођом Хенри Ричард на челу. У Данској савез данској неутралности има 25 одјеља.

(Свршило се.)

¹⁾ Гл. Ferd. Dreyfus: „L'Arbitrage international“ Парис 1892 стр. 375.

провели да нијесу са својим госпођама били позвати на дворски које је у бапти код свог дворца давао Н. В. Књаз Нашљедник, те су они своју вече завршили триумфално на руке понијеши до Дворца Нашљедникова уз одушељену пјесму Н. С. Књаза Мирка.

Живио наш узвишени Господар и дични Му Синови, који својим признањем знаду награђивати свакога ко је вриједан и ревносан као што су доиста наши млади официри стојеће војске; а способноме и вриједноме команданту баталиона, Госп. Јевку Вукотићу нека служи на част.

(Личне вијести) Г. проф. Др А. Балдаки, познати италијански ботаничар и наш стари пријатељ, овијех је дана прошао преко Бара и Подгорице пут Андријевце, и како пише свједјшњи својим пријатељима на повратку са ове научне ескурсије свратиће на Цетине.

(Љетина.) После умијеренијех киша, од неколико дана наступила је јака врућина. Из унутрашњости од свакуда долазе вијести, да љетина уопће иде најбоље.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕЧ, 13 јуна. — Почеле су јубиларне свечаности. Преко 70000 школске дјеце прошло је испред Цара одушељено поздрављајући га. Градоначелник Дуегор саопштио је у муниципалном савјету, да му је цар изјавио, да му је та манифестација била велика утјећа за много жалости, што је имао ове године.

ПАРИЗ, 13 јуна. — Могуће је да ће се овако саставити нови кабинет: Петрал пресједништво и унутрашњост, Фресине иностранство, Деломбер финансије, Кавенак рат, Сарјен правду, Дипи наставу.

ПАРИЗ, 14 јуна. — Петрал се одрекао мисије да састави нови кабинет.

РИМ, 14 јуна. — Контраамраљ Ветоло укрцао се на оклопницу Морозини и пошао је да узме заповијед бродовља на Криту на мјесто Кановара, који је уљого у мнистарство сада већ у оставци. Вискоити Веноста одреко се позива да састави нови кабинет. Краљ преговара са генералом Пелу. Камара је одложила сједнице, пошто је одобрела декрет односно царине на жито.

ЈАВОВ, 14 јуна. — Затворено је 24 селјака и 19 чивута због прошлијех немира. Чивути још каткад називљу; по неким селима још трају нереди.

ПАРИЗ, 14 јуна. — Фор је поввао Брисона у Елизеј.

БЕЧ, 15 јуна. — Поворка стријелача од 14000 френетички су акламирали Цара.

ПАРИЗ, 15 јуна. — Брисон се примио мисије да састави нови кабинет.

РИМ, 15 јуна. — Краљ је примио оставку Рудинијевог министарства и опуномоћно генерала Пелу да састави нови кабинет.

БЕЧ, 17 јуна. — Влада је наредила обсадно стање у 33 округа у Галицији и обуставила нека права уставна.

ПАРИЗ, 18 јуна. — Брисон је саставио министарство и сјутра ће у камари прочитати свој програм.

РИМ, 18 јуна. — Ново министарство је овако састављено: Пелу пресједништво и унутрашњост, Кановаро спољашњост, Финокјеро правду, Каркано финансије, Вакели ривницу, Ди Санмарцано рат, адмирал Палумбо мрпаризу, Ваћели наставу, Алакава грађевине, Фортис земљорадњу, Нази поште.

ПАРИЗ, 19 јуна. — Брисон прочитао је у камари програм владе, у ком се вели односно спољашње политике, да ће удржати популарни

савез. Камара је изразила повјерење новој влади са 316 гласова против 230.

АТИНА, 19 јуна. — Краљица са Принцима Андријом и Христифором кренула је пут Петрограда.

ШПАЊСКО - АМЕРИЧКИ РАТ.

МАДРИД, 13 јуна. — Обустављене су сједнице Кортеса краљичињем декретом.

МАДРИД, 14 јуна. — Американци су удрили на Сидонеј, Севалу, па на главни логор код Рубина, и били су одбијени.

ЊУЈОРК, 15 јуна. — Долази вијест да су Шпанци напустили тврђаву Моро и Сантјаго.

МАДРИД, 15 јуна. — Сегаста је изјавио да још није наступило вријеме да се преговара о миру.

ЛОНДОН, 16 јуна. — „Рајтер“ доноси да се положај у Манили није промијенио.

МАДРИД, 16 јуна. — Американци су бомбардирали тврђаву Агвадорес. Американци бивакирају око Сидонеја.

ВАШИНГТОН, 16 јуна. — Поморски департамент објавио је да ће се комодор Вагтон саставити са Сампсоном и да ће узети заповијед ескадре, и кренути одмах пут шпанскијех обала.

ВАШИНГТОН, 17 јуна. — Декрет Макинлеја простире блокаду на јужној обали Кубе, такођер на Санжуан на Порторику.

МАНИЛА, 17 јуна. — Стање је не сносно. Трупе пролазе на страну непријатеља, који окружају Манилу на броју преко 25.000

ЊУЈОРК, 17 јуна. — Генерал Велер разрушио је водовод Сантјага. 9000 момака кренуло је из Тампе за Кејвест.

МАДРИД, 18 јуна. — Ескадра Камаре почела је пролазити кроз Суец.

САНФРАНЦИСКО, 18 јуна. — Генерал Марит отпутовао је у Манилу, гдје ће установити при времену владу.

ВАШИНГТОН 18 јуна. Шафтер се нада да ће брзо освојити Сантјаго.

ЊУЈОРК, 20 јуна. — Опћи нападај на Сантјаго с мора и са суха отпочео је. Јутрос битка на свој линији. Јавтоп је заузео Кабано, предграђе Сантјага. Бродовље бомбардира тврђаве у луци. Шпанско бродовље пуца на америчку војску, која је са свијем близу града.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свиња еродницима, кумовима, пријатељима и познаницима јављамо да се наша нигда непрежаљена кћер

Н Е Ш А

преселила у вјечност 8 о. м. у најљепшем цијету своје младости, у 15 ој години живота, после седамнаестодневног боловања од запаљена плућа. Како је народ волно, види се из многобројних посјета за вријеме боловања и жалости по смрти јој, те овом приликом благодаримо својим сусједима Горњоморачанима и Уеконима, који покојницу за вријеме болести надгледаше и онако дивно допратише до вјечне јој куће. — Хвала и онима, који нам изразише лично или писмено своја саучешћа.

Горња Морача, 14. Јуна 1898.

У име ожаловљене породице:
Јаков и Војана Мијатовић.

300.000 динара

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ

СРЕЋАКА 16-ТОГ КОЛА

СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ИЗ КОЛЕКТУРЕ

КОКАНОВИЋА И ВАСИЋА

ОВЛАШТЕНИ ПРОДАВАОЦА У БЕОГРАДУ

Краљевско српска државна класна Лутрија за привредне циљеве

Већ је одпочела продају 16-тог кола срећака српске државне класне лутрије која се састоји из 5 класа.

Вучење појединијех класа обавља се мјесечно:

4 Јула 1898 године вучење је I класе.

У цијелом колу играју 30.000 срећака, од којих по утврђеном распореду у пет класа 15000, морају се извући са добитцима значи да

— ПОЛОВИНА СРЕЋАКА ДОВИЈА —

Главни су добитци; један од 12.000, један од 14.000, два од 15.000, два од 20.000, један од 25.000, два од 30.000, један од 35.000, један од 40.000, један од 50.000, један од 70.000, и један од 100.000, као и једна премија од

200.000 динара

Срећак играч може у овом колу добити

300.000 динара

Осим горњих главних добитака, остали су добитци од 10.000, 7000, 8000, 6000, 5000, и т. д. и т. д.

Наша је радња имала среће тако, да су у прошлом 15-том колу велики број главних добитака добиле среће које је наша радња продала.

Српска држава јамчи за исплату добитака.

Цијена срећкама је за све класе подједнака и то једна цијела срећка за I класу кошта динара 24; половина срећке динара 12; четвртина динара 6; и осмина динара 3.

Наша радња продаје срећке како за Србију и српске покрајине, тако и у све стране државе.

Поручбину срећака шаљемо одмах, а по вучењу сваке класе шаљемо кућу бесплатно и званичну листу од извучених добитака.

Уплату за срећке ваља уплатити на доле потписане овлаштене продаваоце најлакше и најсигурније поштанском упутницом; а гдје упутничког саобраћаја нема — у шисму са озвученом ариједиошћу. По пријему уплате, срећке се одмах шаљу.

Планове и остала обавјештења на захтјев шаљемо бесплатно.

Београд, Маја 1898.

Кокановић и Васић

(4-5)

Овла. прод. Срећака Срп. Држ. Кл. Лутрије.

300.000 динара

Н О В О!

О Г Л А С.

GRAND HOTEL NATIONAL.

Wien, II., Taborstrasse 18.

Од вада на гласу Хотел за фамилије, па ново уређен. — 200 соба по 1 фор. а вр, у коме се не рачуна ни послуга ни освјетљење. — Купатила, ц. кр. брајовни уред и штација телефона у кући. Удобан намјештај за посјетиоце јубиларне изложбе. Не повишује се цијена за вријеме изложбе. Жељезнице и парних лађа пристаниште у непосредној близини. Веза транваја и омнибуса из куће на све стране.

Изврсна рестаурација.

Особе бивају дигнуте на горње бојеве помоћу машина.

(8-16)

F. M. Mayer, Besitzer.

Част ми је јавити поштованој публици да сам добио *заступништво* од оригинал Сингер-машина за Црну Гору и да по увиђавности могу давати машине на мјесечне исплате, те свака фамилија може лако добру машину имати, да плаћање не осјети.

Предходно јављам кућцима, да ни један властан није машину продати ни заложити, а за раније дугове Суд неће машину заплијенити, док купац исту потпуно не исплати.

У случају, те би који купац преступ учинио, припада проценјерењу, а онај, који би од њега машину купио, губи новце, јер машину мени повратити мора.

Брзо ћу путовати кроз Црну Гору и молим за наредбине.

Цетине, 10 Јуна 1898.

с поштовањем

Ристо Рундо

обућар.

(2-3)